

Motion till riksdagen 2022/23:2402

av Rasmus Ling m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2022/23:126 Hemliga tvångsmedel – effektiva verktyg för att förhindra och utreda allvarliga brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera den nya lagstiftningen om preventiva tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa och tydliggöra möjligheterna att använda överskottsinformation och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet välkomnar propositionen, som har sitt ursprung i den tidigare socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet. Lagförslaget är ett viktigt steg i att stärka möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel för att bekämpa allvarlig brottslighet. Bättre möjligheter att använda hemliga tvångsmedel, även i preventivt syfte, är starkt efterfrågat av brottsbekämpande myndigheter och bedöms som avgörande för att bekämpa de kriminella nätverken. En ökad förmåga att förhindra och utreda allvarliga våldsbrott och lagföra gärningspersoner är viktigt både för den allmänna tryggheten i samhället och för att ge brottsoffer upprättelse. Det är samtidigt av största vikt att både ny lagreglering och myndigheternas tillämpning av reglerna uppfyller högt ställda krav på rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten. Användningen av hemliga tvångsmedel måste alltid stå i rimlig proportion till ingreppet i den personliga integriteten. Miljöpartiet vill därför understryka vikten av en regelbunden utvärdering av tillämpningen. Vi anser dessutom att användningen av överskottsinformation bör begränsas och förtydligas i förhållande till regeringens förslag.

Utvärdering av de nya reglerna om preventiva tvångsmedel

Regeringen föreslår att den föreslagna regleringen om ett utvidgat tillämpningsområde för preventiva tvångsmedel ska tidsbegränsas till att gälla i fem år. Detta är klokt, med hänsyn till lagstiftningens karaktär och konsekvenser avseende ingrepp i den personliga integriteten. Miljöpartiet vill dessutom betona vikten av att den nya regleringen utvärderas noggrant. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Begränsa och förtydliga användningen av överskottsinformation

Överskottsinformation är uppgifter som vid verkställande av tvångsmedel har kommit fram om annat än den brottslighet som har legat till grund för tillståndet. Regeringen föreslår att överskottsinformationen ska få användas utan några särskilda begränsningar. Åklagare ska, utan några begränsningar, få besluta att uppgifter som har kommit fram vid användning av hemliga tvångsmedel enligt rättegångsbalken eller preventivlagen får användas för ett annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden. Den föreslagna ordningen skiljer sig kraftigt från dagens, där ett flertal begränsningar finns. Enligt JO motiverar brottsbekämpningsintresset inte att dagens begränsningar tas bort i sin helhet. Brå, Stockholms tingsrätt, Civil Rights Defenders, JO, Integritetsskyddsmyndigheten m.fl. anser att det är för oprecist att informationen ska få användas för "ett annat ändamål".

Miljöpartiet delar dessa remissinstansers uppfattning. Användningen av överskottsinformation riskerar att bli för omfattande och tillämpningen svår att förutse. Av rättssäkerhetsskäl är det mycket viktigt att medborgarna på förhand vet vad som kan komma att hända med överskottsinformation. En tydligare definition i lag kan också underlätta tillsynen. Miljöpartiet anser därför att vad som är ett godtagbart ändamål bör preciseras i lag. Även andra begränsningar bör övervägas i linje med vad remissinstanserna har påpekat i sina remissvar. Dessutom bör regeringen godta utredningens (SOU 2018:61) förslag om att det uttryckligen ska framgå av regleringen att en proportionalitetsbedömning ska göras. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att återkomma med ett förslag som innebär att användningen av överskottsinformation begränsas och förtydligas i större utsträckning.

Rasmus Ling (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Jan Riise (MP)

Ulrika Westerlund (MP)